

Фомін Петро Дмитрович (10 вересня 1939 – 25 червня 2020)

Двадцять п'ятого червня 2020 р. перестало битися велике серце відомого хірурга, лікаря, науковця та педагога Петра Дмитровича Фоміна.

Петро Дмитрович Фомін – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри хірургії № 3 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, академік Національної академії медичних наук України, член Російської Академії природничих наук по відділенню “Фундаментальна медицина”, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, премії Кабінету Міністрів України, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України зі спеціальності “Хірургія”, член Правління та Президії Українського товариства хірургів, член комісії МОЗ та Міністерства освіти і науки України з розробки освітньо-кваліфікаційних характеристик та Державних стандартів вищої медичної освіти в Україні, член редколегії ряду наукових медичних журналів, член комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, почесний доктор Киргизсько-Російського Слов'янського університету, почесний професор Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського.

Народився Петро Дмитрович у Мордовії, в селі Бабєєво Темниківського району. За його власними спогадами – це саме той регіон, де був Гулагівський “Мордлаг”, де мордували українських політв'язнів. Глибинка, від якої до найближчої залізничної станції треба було здолати 90 кілометрів. Жили бідно, як згадує сам Петро Дмитрович: “У дитинстві я знав смак бурди з лободою, глухою кропивою”. Однак у школі вчився на відмінно, за навчання нагороджений грамотами та похвальними листами. Після закінчення з відзнакою лікувального факультету Томського медичного інституту в 1962 р. навчався у клінічній ординатурі на кафедрі госпітальної хірургії (1962–1964), працював хірургом-ординатором госпітальної хірургічної клініки під керівництвом академіка АМН СРСР А. Г. Савіних. У 1966 р. обраний на посаду асистента кафедри госпітальної хірургії Томського медичного інституту, у 1970 р. захищає кандидатську дис-

ертацію, присвячену вивченню загруднинної передфасціальної езофагопластики при стриктурах стравоходу та його непрохідності.

У Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця МОЗ України П. Д. Фомін працював з 1970 р., спочатку асистентом кафедри хірургії (1970–1981), доцентом (1981–1985), професором (1985–1992). У 1984 р. захистив докторську дисертацію на тему “Восстановительные операции и их последствия при рубцовой непроходимости пищевода”. З 1992 р. – завідувач кафедри хірургії № 3.

П. Д. Фомін був керівником першого в Україні Київського центру невідкладної допомоги хворим із шлунково-кишковою кровотечею. Наукові розробки та досвід Центру з організації допомоги, розробки методів діагностики та хірургічного лікування стали основою для створення подібних центрів в регіонах України, широко впроваджені в лікувальних закладах, сприяли значному розширенню можливостей вилікування хворих, зменшенню летальності. П. Д. Фомін зробив суттєвий внесок у наукове обґрунтування та розробку нових методів діагностики та лікування в різних галузях хірургії, особливо доброякісних та злоякісних захворювань стравоходу, шлунково-кишкової кровотечі, жовчовивідних шляхів та інших органів черевної порожнини, сепсису тощо.

П. Д. Фомін виконував значний обсяг лікувально-консультативної роботи по лінії МОЗ України, був провідним консультантом Медичного управління при Державному управлінні справами, здійснював найскладніші операційні втручання.

П. Д. Фомін є автором понад 850 наукових праць, серед яких 22 монографії, 57 патентів України на винаходи. Підготував 8 докторів і 21 кандидата наук. Учні проф. П. Д. Фоміна працюють завідувачами кафедр хірургії (Ужгород), професорами, асистентами та доцентами кафедр хірургії (Київ, Ужгород, Тернопіль, Чернівці), головними лікарями, головними хірургами та завідувачами хірургічних відділень (Суми, Ужгород, Донецьк, Вінниця).

Петро Дмитрович упродовж усього життя займав активну громадянську позицію, здійснював

велику науково-організаційну та громадську роботу, був членом Правління та Президії Асоціації хірургів України, членом спеціалізованої вченої ради Д 26.003.03 при НМУ імені О. О. Богомольця за спеціальністю “хірургія”, членом комісії МОЗ та МОН України з розробки освітньо-кваліфікаційних характеристик та Державних стандартів вищої медичної освіти в Україні, членом Європейського товариства хірургів, дійсним членом NYAS, міжнародного наукового комітету SCA, членом редколегії наукових медичних журналів, головою ЦМК із хірургічних дисциплін НМУ імені О. О. Богомольця.

У 1992–1993 рр. був головним хірургом м. Києва. Член експертної ради ВАК/ДАК МОН України. У 2003 р. П. Д. Фомін обраний членом-кореспондентом АМН України за спеціальністю “хірургія”, у 2011 р. – дійсним членом НАМН України.

За цикл наукових робіт “Розробка, теоретичне обґрунтування та клінічне впровадження нових органозберігаючих методів хірургічного лікування кровоточивих виразок шлунка і дванадцятипалої кишки” П. Д. Фомін отримав Державну премію України (1990); Указом Президента України за заслуги у розвитку медичної науки, вагомий особистий внесок у підготовку фахівців для охорони здоров’я П. Д. Фоміну присвоєне почесне звання заслуженого діяча науки і техніки України (1999). Нагороджений Почесними грамотами Кабінету Міністрів України (2001, 2008); подякою Голови Київської міської держадміністрації (2003). У 2004 р. Указом Президента України П. Д. Фомін нагороджений Орденом Ярослава Мудрого V ступеня, у 2009 р. – Орденом Ярослава Мудрого IV ступеня. За цикл наукових робіт “Фундаментальні дослідження впливу гіпертермії на стан імунітету та розробка нових високоефективних технологій лікування при гнійно-септичних захво-

руваннях у серцево-судинній та абдомінальній хірургії” П. Д. Фомін нагороджений Державною премією України в галузі науки і техніки (2008). Як відомий лікар-хірург П. Д. Фомін отримав відзнаку МОЗ України “Хрест Пантелеймона Цілителя” (2009), Орден святителя Луки Кримського (2011). У 2010 р. Європейською академією природничих наук нагороджений Європейським орденом М. І. Пирогова та пам’ятною медаллю Т. Білрота (2011). У 2009 р. П. Д. Фомін обраний почесним професором Тернопільського медичного університету імені І. Я. Горбачевського; у 2012 р. – почесним доктором Російського Національного медико-хірургічного центру імені М. І. Пирогова; у 2013 р. – нагороджений Почесною грамотою Рівненської обласної ради; у 2013 р. – Золотою медаллю НАМН України “За наукові досягнення”. У 2014 р. за наукову розробку “Сучасні мініінвазивні ендоскопічні та хірургічні технології лікування шлунково-кишкових кровотеч”, розробку і впровадження інноваційних технологій П. Д. Фомін нагороджений Премією Кабінету Міністрів України.

Але найкраще особистість Петра Дмитровича характеризують його власні слова: “...гадаю, що ці роки прожив не даремно. Урятував десятки тисяч життів, повернув пацієнтів у коло своєї родини – це велике щастя. Водночас хочу попросити вибачення в родичів тих, життя яких мені все-таки не вдалося врятувати – не через те, що неграмотний, а через недосконалість ще в багатьох ситуаціях нашої медицини. Пишаюся, що маю учнів, багато з них нині висококласні спеціалісти, обіймають різні керівні посади...”

Усе своє свідоме життя академік Петро Дмитрович Фомін невтомно працював для розвитку медицини та хірургії в Україні. Найкращим пам’ятником великому хірургу, вчителю, громадянину є наша пам’ять.

Михайло Корда

доктор медичних наук, професор

Віктор Польовий

доктор медичних наук, професор

Ігор Дзюбановський

доктор медичних наук, професор

Євген Шепетько

доктор медичних наук, професор

Руслан Сидорчук

доктор медичних наук, професор